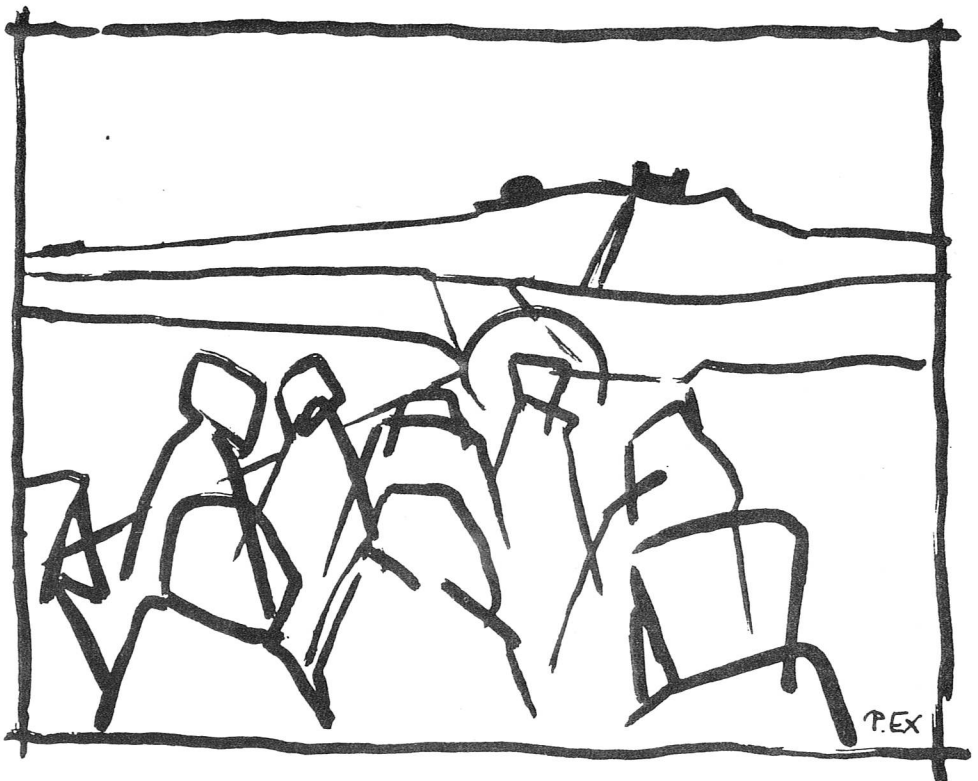

RE-FORMATIO

1/1977

Se! Vi drager op til Jerusalem

Tegning af Poul Exner

MED MODSAT FORTEGN

PRÆDIKEN TIL FASTELAVNS SØNDAG
AF PASTOR POUL PEDERSEN, JYSTRUP

SØNDAG Quinquagesima, den sidste af Søndagene i Forfastens Overgangstid fra Hellig-tre-Konger-Søndagenes Forkyndelse af Tegnene paa Kristi Herlighed til Fastesøndagenes Budskab om Herrens lidende Tjener, er i første Tekstrækkes Evangelium og Epistel klart samlet om Jesu Daab og vor Daab.

"Med os han bytter saa underlig, Guds Søn, vor Broder fin", sang vi ved Juletid. Og det gaar igen her i Johannes Dobers Protest: "Det var da mig, der skulde døbes af dig". Johannes havde vidnet om ham og raabt: Han er den, jeg sagde om: Han, der kommer efter mig, han er kommet foran mig, for han var først, for mig. - Hvordan skulde Johannes saa kunne gaa med til at døbe ham med Synderes Daab til Omvendelse og Bod?

Den ophøjede, hellige og retfærdige, som fra Evighed af var i Faderens Favn, - skulde han kunne modtage Synderes Daab uden dermed at gøre den meningsløs? Blev hele Døberens Prædiken og Virksomhed ikke derved fordrejet og helt latterliggjort? - Der maatte da være en vis Sammenhæng og Fornuft i Tingene!

Jesus diskuterer ikke med Johannes. Han understreger blot, at det er Guds Vilje, - at "saaledes bør vi opfylde alt, hvad ret er". Johannes og vi maa give op over for den himmelske Logik, som kan finde nogen Retfærdighed i det, at Kristus, Guds enbaarne Søn, ikke blot gennemgik denne Ceremoni, men "døde én Gang for Synder, en retfærdig for uretfærdige, for at han kunde føre jer til Gud".

Den Retfærdighed, vi kender til og skal praktisere indbyrdes, gaar ud paa, at enhver faar sin rimelige og velfortjente Løn og Gengæld efter et upartisk Skøn. Hvis det var Guds Maa-

de at øve Retfærdighed paa, da stod vi stadig uhjælpeligt uden for den stængede Port, der bevogtedes af Englen med Flammesværd.

Guds Retfærdighed er af en helt anden Art; for det er ikke os, der har skabt os en Gud i vort eget Billede. I Frafaldets og Ulydighedens Situation fandt han den Udvej at sætte Parentes om hele denne Situation og saa give den modsat Fortegn ved at lade sin enbaarne Søn gaa ind i den. Ikke tilfældigt og uovervejjet, men bevidst og til den blodige Ende, hvor den uskyldiges Domfældelse bliver til de skyldiges Frikendelse.

Guds Søn gør sig solidarisk med det syndige Folk, der saa sandelig trænger til Omvendelsens Daab til Syndernes Forladelse. Herrens lidende Tjener bliver Verdens Frelser. Guds Lam bærer Verdens Synd, og hans Død skænker de dødsdømte Livet. Faderens Barmhjertighed lukker ikke Øjnene for Syndens ødelæggende Magt. Han kan ikke blot lade fem og syv være lige. Men han kan heller ikke lade sin Skabning være uhjælpelig uden for hans Rækkevidde. Derfor "bytter han saa underlig med os" Julenat og ved Jesu Daab, - som han gør det Langfredag og Paaskemorgen, og som han stadig gør det ved vor Daab, ved Absolution og ved Nadver.

Er det retfærdigt? - Bestemt ikke efter almindelig menneskeligt Skøn. Lige saa lidt som vi skal prøve at rime Fastelavns Søndags Evangelium sammen med Karnevalstidens Pjank. Men et udtømmelig glædeligt Budskab er det, at vor himmelske Fader og Skaaber elskede og elsker sine vildfarne Børn saadan, at han bogstavelig talt maa sætte Himmel og Jord i Bevægelse, for at vi kan have "en god Samvittigheds Pagt med Gud ved Jesu Kristi

Opstandelse".

Den gode Samvittighed er ikke en rolig og sløvet Overbevisning om, at jeg da ikke er saa meget værre end de fleste andre. En god Samvittighed er Barnets glade og trygge Bevidsthed om, at jeg har faaet betroet Far det hele, og det viste sig, at han vidste det hele i Forvejen og kunde give mig et kærligt Knus alligevel.

Den Pagt, som hænger sammen dermed, er altsaa ikke en Bekræftelse af et Spædbarns medfødte Uskyldighed eller af andre lignende Fantasifestre. Den er en stadig lige overraskende og kildefrisk Besked om, at Gud har overvundet den Afstand, som jeg og mine Forfædre, mine samtidige og vore Efterkommere bestandig har villet lægge mellem os og Gud.

Hans Tilgivelse beror ikke paa, at vi er saa ferme til at bedyre, at vi ikke mente det saa slemt, og at vi er gode nok paa Bunden. Han kender os da bedre end som saa. Men den beror paa, at Gælden er betalt én Gang for alle, da Jesus Kristus som vor Broder tog det hele paa sin Kappe. Saa kan "Overskuddet" overføres til enhver, som vil tro ham paa Ordet og lade ham

"føre os til Gud".

Som Himlene aabnedes den Dag, Jesus blev døbt, og Stemmen fra Himlene forkyndte, at han var og er Guds elskede Søn, der er sin Fader til Behag, saadan aabnes Himlen stadig Søndag for Søndag over den Menighed, der efter sin Herres Befaling fejrer Nadveren, hvor han forener os med sig selv og tager Bolig i vore Hjerter ved Troen. Det sker ikke, fordi vi værdigt og forstandigt kan tilegne os vores velfortjente Part, men fordi han har villet og stadig vil være fælles med os i vores Arbejde og Kamp, i vores Nød og Nederlag. Det er vores Pant paa, at vi ogsaa maa være fælles med ham i hans evige Rige.

Naar han er Guds elskede Søn, som Faderen har evigt Behag i, og naar han i ét og alt har gjort fælles Sag med os og "opfyldt alt, hvad ret er", saa er vi for hans Skyld ogsaa taget med ind i "Guds Behag", hvad saa end vort Hjerter maatte anklage os for. Saa er det lagt i hans Haand at faa fuldført den Gerning, han selv har begyndt i os, og saa skal han alene have Æren og Takken derfor i al Evighed.

Amen.

KOMMENTAR

KIRKESKOLE

~UDEN ELEVER

AF PASTOR H. C. CHRISTENSEN, AGRI

DET er morsomt at erfare om den iver, hvormed man fra "grundtvigsk" side kæmper imod forslaget om en kirkeskole med menighedsråd som igangsætter og opretholder, som ansvarlig for den kirkelige undervisning på sogneplan. Kirkeligt Samfund mener vist, at det er afgørende for folkekirkens fremtid, at dette forslag ikke bliver til noget.

Lige så morsomt er det at læse de mange højspændte indlæg, som taler til fordel for forslaget. Her mener man modsat, at folkekirkens fremtid afhænger af forslagets vedtagelse.

På begge sider parrer man sin uforribelige mening med næsten utilbørlige kærlighedserklæringer til folkekirken. Alting ramler i det øjeblik, den ikke findes, siger man.

Tænk om man enedes om at erklære Jesus, Kirkens Herre, sin kærlighed!

Det er naturligvis godt, at de døbte i alle aldre får mulighed for undervisning. Men denne mulighed skal ikke først nu til at skaffes til veje. Den findes. Den er ikke afhængig af hverken folketing eller menighedsråd. Den er afhængig af at nogen ønsker den. Men det døbte danske folk er vist ikke vir-

kelig i nød for undervisning. Ja, med erfaring på baggrund af visse "sager" i de forløbne år må det vist erkendes, at man meget frabeder sig undervisning i kristendom.

Der er ikke mange realiteter i dette forslag – af nævnte grund, men også fordi hele diskussionen omkring kirkeskole afslører en folkekirke i splid

med sig selv. En gennemførelse af forslaget vil blot manifestere sig som krampetrækninger hos en døende folkekirke.

Hvor sygt det er, viser sig i det forhold, at forslaget har menighedsrådet som ansvarlig for undervisningen – og ikke den dertil ordnede og indsatte præst.

EN OPFØRDRING

TIL STADFÆSTELSE AF VOR THEOLOGI

I RE-FORMATIO nr. 6/76 omtaler pastor Percy Eriksen "Hartford deklARATIONEN", et dokument, hvori en økumenisk gruppe, bestående af orthodoxe, romersk-katholske, lutherske, anglikanske og reformerte teologer, gør op med en række af tidens theologiske strømninger. Disse findes udtrykt i 13 teser, som gruppen derpå giver svar.

Vi bringer her Hartford deklARATIONEN i dansk oversættelse ved Birte Christensen, Frederikssund.

Red.

FORNYELSEN af det kristne vidnesbyrd og den kristne mission kræver en bestandig undersøgelse af de forudsætninger, der former Kirkens liv. I dag synes en mangel på forståelse for det transcendentale at undergrave Kirkens evne til med klarhed og mod at tage fat på de påtrængende opgaver, som Gud har kaldet den til i denne verden. Denne mangel giver sig udtryk i en del gennemgående tankegange. Mange af disse tankegange kan virke besnærende ved første øjekast, men ved en nærmere undersøgelse viser de sig at være forkerte og ødelæggende for Kirkens liv og arbejde. Til sådanne påstande hører:

1. "Moderne tænkning står langt over alle tidligere former for virkeligheds-erkendelse og må derfor være grundlaget for kristen tro og liv".

Ved at tage afstand fra denne påstand hævder vi vor bundethed til de

herskende tankesystemer, ikke bare i det 20. århundrede, men i en hvilken som helst historisk periode. Vi vil gerne være åbne for alt, hvad der kan hjælpe til større forståelse enten det er gammelt eller nyt og går afgjort ind for, at det kristne budskab stilles i relation til det til enhver tid værende kulturmønster med alle dets udtryksformer. Samtidig indrømmer vi, at det er nødvendigt for kristen tænkning at konfrontere og blive konfronteret med andre verdensanskuelser, som nødvendigvis alle må være timelige.

2. "Religiøse udsagn kan ikke diskuteres på et fornuftsgrundlag".

Kapitulationen overfor den moderne tænkings påståede overlegenhed antager to former: den ene går ud på, at religiøse erklæringer rangerer lavere end den videnskabelige rationalismes love; den anden, der sætter lighedstegn mellem fornuft og videnskabelig rationalisme, udelukker fuldstændigt

religiøse udsagn fra diskussioner på et fornuftsbetonet plan. En religion, der består af ren subjektivism og irrationalisme, vil føre til at troserklæringer, i bedste fald, vil blive erklæringer om den troende selv. Vi afviser begge former for kapitulation.

3. "Det religiøse refererer til menneskelig erfaring og intet andet, da Gud jo er menneskehedens ældste skabning".

Religion er også en række symboler og tillige en række menneskelige projektioner. Vi afviser den påstand, at den ikke er andet og mere end det. Hvad der står på spil her, er intet mindre end Guds eksistens: Vi skabte ikke Gud, Gud skabte os.

4. "Jesus kan kun forstås i den moderne menneskeopfattelses terminologi".

Denne påstand fører til det modsatte af "Kristi efterfølgelse", d.v.s. Jesus-skikkelsen skal altså afspejle kulturelle og kulturkritiske forestillinger om den menneskelige ypperlighed. Vi benægter ikke, at alle aspekter af menneskelivet bliver belyst ved Jesus – det er netop nødvendigt for Kristi universalitet, at han sættes i relation til trosverdens individualisme. Vi afviser bundetheden til sådanne metaforer, som nødvendigvis må være misvisende, relative, forgængelige og ofte afgudsdyrkende. Jesus, skriften og hele den

kristne tradition kan ikke vilkårligt fortolkes uden sammenhæng med den historie, som det hele er en del af. Det farlige ligger i, at man vil undersøge traditionen uden at tage den alvorligt.

5. "Alle religioner er lige gode; valget imellem dem er ikke et spørgsmål om sandhed, men kun om den enkeltes skøn eller livsstil".

Vi står fast på det fælles menneskelige. Vi indrømmer betydningen af at studere og blive konfronteret med alle manifestationer af religiøs søgen og af at lære af rigdommen i andre religioner. Men vi afviser denne påstand, fordi den forfladiger forskellene og lader hånt om modsigelserne. Herved fordunkler man ikke bare den kristne tros mening, men man respekterer heller ikke de andre trossamfunds integritet. Sandheden har betydning; derfor er også forskellene mellem religionerne af den største betydning.

6. "Meningen med frelsen er at realisere sig selv og at være sand overfor sig selv".

Frelsen rummer et løfte om menneskelige frustrationers overvindelse, men at gøre frelse lig med noget sådant kan forringe løftets værdi. Vi står fast på, at frelse kun kan opnås gennem Gud.

TAK

RE-FORMATIO takker hjerteligt for den gode og store pengegave, som mange bidrog til sidste halvdel af 1976. Uden denne gave ville vi have haft svært ved at fuldende 19. årgang, og ville have fået en særdeles vanskelig start på 20.

Vi havde planlagt en forhøjelse af abonnementsprisen til 30 kr. – studenter 22 kr., men prisstopet kom på tværs. Dog håber vi, at mange læsere vil "tænke" på det nævnte tal, når de ser opkrævningen, der lyder på samme beløb som sidste år!

Med venlig hilsen

Ekspedition & Redaktion

7. "Alt menneskeligt er godt, derfor kan det onde kun forstås som en manglende evne til at realisere egne muligheder".

Denne påstand frister til en falsk forståelse af den menneskelige tilværelses ambivalens og undervurderer syndens udbredelse. Ved at søge at formindske det ondes uhyrlighed opnår man, paradoksalt nok, kun at undergrave en målrettet og vedholdende kamp imod bestemte sociale og individuelle under.

8. "Tilbedelsens eneste formål er at fremme den enkeltes selvforståelse og det menneskelige fællesskab".

Tilbedelse fremmer både den enkeltes og fællesskabets værdier, men fremfor alt er den vort svar på Guds virkelighed og opstår af en fundamental trang til og et ønske om at kende, elske og tilbede Gud. Vi tilbeder Gud, fordi Gud bør tilbedes.

9. "Institutioner og historiske traditioner virker hæmmende og hindrer os i at være sande mennesker; befrielse fra dem er nødvendig for sand menneskelig eksistens og sand religion".

Institutioner og historiske traditioner kan ofte virke hæmmende. Af denne grund må de underkastes en ubarmhjertig kritik. Men vore samfund kræver uundgåeligt institutioner og traditioner. Et liv uden dem ville føre til kaos og andre former for tvang. Den moderne higen efter befrielse fra alle sociale og historiske bånd fører i den sidste ende til umenneskeliggørelse.

10. "Det er verden, der skal anvise kirken dens opgaver. Sociale, politiske og økonomiske programmer til forbedring af vore livsvilkår er normdannende for kirkens mission i verden".

Denne påstand spænder over hele det politiske og ideologiske spektrum. Dens form forbliver den samme, hvad enten indholdet bestemmes som det at

opretholde de amerikanske livsværdier, at fremme socialismen eller at bevidstgøre menneskene. Kirken må undsige undertrykkerne, hjælpe med til at befri de undertrykte og søge at lindre menneskelig elendighed. Sommetider falder kirkens mission sammen med verdens planer. Men normerne for kirkens handlinger sættes af dens egen erkendelse af Guds plan med verden.

11. "Fremhævelsen af Guds transcendens er i bedste fald en hindring for og måske ligefrem uforenelig med kristen social bevidsthed og handling".

Denne antagelse fører nogle til at angribe Guds transcendens. Andre, som tror på en falsk transcendens, lukker sig inde i religiøs privatisme eller individualisme og forsømmer det personlige og fælles kristne ansvar for livet her på jorden. Set ud fra Bibelen er det netop på grund af vor tro på Guds herredømme over alle livets aspekter, at vi kristne helhjertet må gå ind i kampen mod ethvert udslag af undertrykkelse og umenneskeliggørelse, såsom racisme, krig og økonomisk udbytning.

12. "Kampen for at forbedre menneskeheden vil føre til oprettelsen af Guds rige".

Kampen for at forbedre menneskeheden er af afgørende betydning for den kristne tro og kan ledes og inspireres af Bibelens løfte om Guds rige. Men vi ufuldkomne mennesker kan ikke skabe et fuldkomment samfund. Guds rige overgår ethvert tænkeligt Utopia. Gud har sine egne planer, som står overfor vore og bryder ind i historien med dom og genløsning.

13. "Spørgsmålet om håb udover døden er irrelevant eller i bedste fald perifert for den kristne opfattelse af menneskelig fuldbyrkelse".

Dette er den endelige kapitulation overfor moderne tænkning. Hvis døden har det sidste ord, så har kristendom-

men intet at sige om livets afgørende spørgsmål. Vi tror på, at Gud oprejs-
te Jesus fra de døde og "er vis på, at hverken død eller liv eller engle eller åndemagter eller noget nuværende el-

ler noget tilkommende eller kræfter eller det høje eller det dybe eller nogen anden skabning vil kunne skille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus, vor Herre" (Romerbrevet 8, 38 ff.).

TIL ÅRSMØDE PÅ GRAN

I KIRKELIG FORNYELSE/PRO ECCLESIA

AF PASTOR KNUD CHRISTENSEN, FREDERIKSSUND

VANDENE skal prise Herren, men inden det sker kan vi mennesker passende prise Herren for vandene. Vi har en vidunderlig måde at komme over vandene på! Og når jeg nu havde besluttet mig til at tage derop hvorfor så ikke nyde det. Den wienerschnitzel, som jeg bestilte, var vel ikke hverken billigere eller bedre end den man får i land, til gengæld var der schwung over tjeneren, når han trak proppen af flaskerne. Efter middagen fik jeg en god samtale med et medlem af menighedsrådet i Græse. Han havde været til gudstjeneste juleaften. Og så til køjs. For mit indre øje så jeg deltagerne i et Virring-konvent. Det bliver spændende om jeg inden næste aften har mødt de samme typer i norsk udgave.

Ved ankomsten til Oslo skulle jeg henvende mig hos en bestemt præst på en bestemt adresse. Der sad en seddel på døren! Åh-nej, hvad nu? Men der stod: "Gå indenfor, nøglen ligger under måtten, og gør som du er hjemme". Det første jeg ser er en seddel på en dørkarm. HUSORDEN: Laudes kl. 6.30, vesper kl. 17.30, stilhed efter kl. 22.00. Og så så jeg ind i et huskapel. Nå, tænkte jeg. Det viste sig senere, at der i lejligheden bor tre mænd, hvoraf den ene er præst. Under vor første samtale fortalte han mig åbent om de planer man har, og som vi passende kan støtte i forbøn. Og så kommer der et par præster mere, fra hver sin ende af landet. Og de har meget at snakke om. Jeg undrer mig over, at de er så unge. Vi skal køre

sammen i bil til Gran, og jeg lytter til deres samtale. Den er som når brødre mødes. Pludselig opdager jeg, at de tre unge præster er langt inde i ordinationsproblemet. Hvorfor dette evindelige spørgsmål? Den ene siger, at det er et spørgsmål om troskab imod Skriften og om Kirkens embede, og hvis man vakler på dette punkt kan man ikke være medlem af Kirkelig Fornyelse/Pro Ecclesia, hvis årlige konvent vi er på vej til.

Vi når lige frem til kl. 18.00. Der skal være Vesper. Af det dupliserede vesperhæfte ser jeg straks, at det ikke er helt, som vi er vant til det i Danmark. Jeg ser mig omkring, og bliver straks overrasket, for selv om jeg i bilen på vej hertil havde spurgt ud om, hvem der kom, bliver jeg overrasket over at se, hvor unge de er. Og så så mange. Pludselig bliver der stilhed. Alle rejser sig. Ved indgangen står koret. Forrest en korsdrager, så to med lys, og alle er de ikklædt himlens hvide præstedragt (hvornår mon kvinderne i den kirkelige fornyelse begynder på, glad og gerne og frivilligt, at bære det myndighedstegn, som Herren selv har givet dem. 1.Kor. 11,10). Vesperen var en glædelig overraskelse. Den var tilbedelse i Ånd og Sandhed og helt klart på Skriftens grund.

Om aftenen er der først bibeltime, så messe. Det var en messe for Heligånden, så vi sang "Sandheds tolk og taler". Det var en fuld messe, båret frem for Herren i lovsang og bøn. Endnu engang lader Herren i sin nåde få lov til at vandre frem til Himlens port

og spise af det brød, der kommer ned fra Himlen for at give verden liv. Messen slutter med at vi synger den norske udgave af "Fra Himlen kom den Helligånd". Medens vi synger den forlader koret kirken, og menigheden følger med. Gudstjenesten slutter med, at vi alle står i kreds uden for kirken, og under den stjerneklare himmel og hen over den af måneskin guldbestrøede og sneklædte jord lyder der et fuldtone Halleluja. Gå i Herrens fred. Ja, når man har været ved Himlens port, går man gerne ud i verden igen.

Dagen slutter med et stilfærdigt Completorium, svarende fuldstændig til det danske.

Våde øjne er en Guds gave, thi ingen kan se Gud og leve. Men vi kan se Kristus. Helligånden kan komme over os, og den Åndens glæde som allerede den første dag fyldte mig, blev på intet tidspunkt i de kommende dage taget fra mig. Der var velfunderede, saglige og opbyggelige bibelforedrag og prædikener. Der blev med jævne mellemrum opfordret til skriftemål, og nogle timer den ene aften var direkte afsat til det. Der var stilfærdige tidebønner i kirkens sideskib, og inden den afsluttende velsignelse var der i hver tidebøn plads til fri bøn. Og så var der "store" tjenester, både vespertjenester og messer. Jeg skal sent glemme den afsluttende vesper. Medens koret under indgangsprocessionen sang saligprisningerne bøjede vi os alle i tak for Ham, der sidder på Tronen, og Lammet.

For mig selv var der nogle ting, der mødtes ved konventet på Gran. Søstre i Kollund har med deres spinkle stemmer lært mig Saligprisningerne. Jeg mødte dem igen på Gran, båret frem af et fuldstemmigt kor. Det orthodoxe litani, som vi bruger på familieejren i Sundeved ved messen, det mødte jeg igen på Gran i et klart: Ky-

rie eleison. Og når vi ved de stilfærdige tidebønner reciterede Davids psalmer, så tænkte jeg uvilkårligt på søstre i Kollund.

Konventet på Gran var af en stor musikalsk kvalitet, og det skyldes, at mange organister er med i Kirkelig Fornyelse/Pro Ecclesia. Og det giver tjenesterne en vis åbenhed uden på noget punkt at fornægte det centrale. F. eks. sang vi nogle af Davids psalmer vekselvist mellem kor og menighed på den måde, at vi i menigheden sang et omkvæd på en nem melodi. Man kan godt bede tidebønner og bruge melodier, som ikke er gregorianske, men det er naturligvis et spørgsmål, hvor slidstærke disse melodier er.

Typerne! Kære venner, de var der alle på nær en enkelt, men det var meget forvirrende for mig, at de indre og ydre typer fra et konvent i Virring var byttet om i Norge. Oles indre type var iklædt Knuds krop! Og så var de unge, og der var både præster, organister, lærere o. s. v. (Konventet på Gran er en blanding af kirkedage og konventet i Virring).

Man bad mig naturligvis om at hilse i Danmark, og man opfordrede os til at se på vedtægterne for Kirkelig Fornyelse/Pro Ecclesia i Norge og overveje, om vi skulle gøre noget tilsvarende. Man opfordrede kraftigt til samarbejde i Norden; vore Kirker har fælles rod, og vore problemer er de samme.

Deltagerne i konventet på Gran kom alle mulige steder fra, også fra "døde" sogne, hvor man spejder efter liv og tro, men vi lærte een ting: Herren svigter ikke, når vi holder fast ved de ting han har knyttet sine forjættelser til. Det er klogt i en verden, der vakler, at have klippegrund under fødderne, for så er vi parate til at modtage Ham, når Han kommer.

DOKUMENTET

"OM KIRKELIG FORNYELSE"

PRO ECCLESIA er et bønne- og arbejdsfællesskap innen Den norske kirke, som på Skriftens og bekjennelsens grunn vil arbeide for kirkelig fornyelse. I dagene 9. - 12. januar 1969 var en del prester, teologiske kandidater og studenter samlet til konvent på Gran, Hadeland, hvor dette dokument ble utarbeidet.

Vi tror at følgende punkter gir uttrykk for hva Kirken i vår situasjon må besinne seg på for at en sann kirkelig fornyelse kan finne sted. Vi vil med disse aksentuere elementer i den kirkelige arv som i vår tid ikke blir ivarettatt med den fornødne omsorg.

1. Om Kirken.

Vi tror på Kirken som et Guds folk på vei mot fullendelsen, en levende organisme med historisk kontinuitet og universell rekkevidde, med sentrum og utgangspunkt i forsamlingen om Ordet og sakramentene. Gjennom fyllden av nådegaver og tjenester opprettholder Den Hellige Ånd Kirken som Kristi legete og fremmer dens enhet og vekst.

Vi tror at Den norske Kirke er Jesu Kristi sanne Kirke, delaktig i det oppdrag, den myndighet og de løfter Kristus har meddelt sin Kirke på jorden - til tross for at den ikke i alle ting har vært tro mot sine forpliktelses.

Vi forplikter oss til å arbeide for å fornye bevisstheten om hva Kirken er og fremme den rette bruk av Kirkens hellige nådemidler.

2. Om embetet.

Vi tror at det hellige embetet er en av Gud innstiftet, frelsesformidlende tjeneste med Ordet og sakramentene under utøvelse av binde- og løsemakten. Til dette embete innvies menn etter apostolisk skikk ved bønn og håndspåleggelse.

Vi tror at dette embete er tilstede

og i funksjon også her hos oss.

Vi forplikter oss til å arbeide for at rette embetsbærere forvalter nådens midler rett.

3. Om de troendes prestedømme.

Vi tror at Kirken er et kongelig folk av prester, ved dåpen og troen viet til å fremføre seg og sitt for Gud som offer i bønn og lovprisning, og for mennesker i vitnesbyrd og tjeneste.

Lekfolket har fullt medansvar i Kirken, for dens liv og misjon, men dets oppgaver i Kirken og i verden har ikke vært klart nok forkynt og respektert som Guds kall. Den guddommelige enhet mellom lekfolk og embete er ofte blitt avløst av et spenningsforhold.

Vi forplikter oss til å arbeide for at lekfolket skal vokse i myndig og solidarisk ansvar for Kirken. Kirkens tjeneste for fred, rettferdighet og barmhjertighet i verden er i særlig grad avhengig av lekfolkets innsats.

4. Om Skriften.

Vi tror at Kirken som lærende Kirke ikke kan forkynne annet med myndighet fra Gud enn det som er i klart samsvare med Den Hellige Skrift. Kirken forstår de hellige skrifter som forpliktende, gyldige og aktuelle ord idag og for all fremtid. Jesu Kristi person som i seg forener de to testamenter, konstituerer Skriftens enhet. I Kirken er det nødvendig at Skriftens enhet i lære og tilstrekkelige klarhet til frelse i full utstrekning får være bestemmende for forkynnelsen. Guds ord kan bare brukes rett når både lov og evangelium forkynnes med fullt alvor som universell forpliktelse og universelt tilbud.

Vi forplikter oss til stadig å søke dypere inn i de hellige skrifter, slik at Guds ord i sin fylde får være kilde og norm for forkynnelse og tilbedelse.

5. Om dåpen.

Vi tror at den hellige dåp ved Ordet og vannet formidler real og forpliktende delaktighet i frelsesverket, og innlemmer i den nattverdfeirende menighet. I dåpen meddeles Den Hellige Ånd, og i den skjer fødselen til nytt liv i Kristus. Kirken har det fulle ansvar for dem som blir døpt.

Vi bekjenner at dåpens forpliktelse ikke har vært forkynt klart nok for de døpte. Den er heller ikke blitt fremholdt for faddere og foreldre med tilstrekkelig fasthet og myndighet. Heller ikke har Kirken tatt de fulle konsekvenser av sin dåpspraksis ved å gi tilstrekkelig hjelp til de døpte, deres foreldre og faddere.

Vi forplikter oss til å ta opp folkekirkens problem i sin fulle bredde – herunder dåpspraksis og katekumenat.

6. Om gudstjenesten.

Vi tror at alle kristne som døpte og troende er kalt til et liv i gudstjeneste. Sentrum for dette gudstjenesteliv er høymessen, som i sin fullstendige form tar sikte på å samle alle døpte og troende på ethvert sted minst en gang ukentlig.

Vi bekjenner at vi her hos oss har manglet sans og syn for gudstjenestelivets fundamentale betydning for Kirken og for den enkelte kristne:

- for det første ved å neglisjere i teori og praksis høymessens konstitutive karakter som menighetens hovedsamling om ordets forkynnelse og nattverdfeiringen;
- dernest ved at andre offentlige og private gudstjenesteformer, som prekengudstjenester, bønnegudstjenester, husandakter og personlig andaktsliv i stor utstrekning enten har vært forsømt, eller urettmessig har fortrenget menighetens hovedgudstjeneste.

Vi forplikter oss til å arbeide for liturgisk fornyelse – både med henblikk på teologi og praksis – slik at fyllden av Guds gaver jevnlig kommer menighetene til del, og menigheten som helhet trekkes inn i det gudstjenestlige liv.

7. Om nattverden.

Vi tror at Herren i den hellige nattverd gjør Golgataofferet effektivt nærværende og således delaktiggjør de nattverdfeirende i sitt legeme og blod under brødet og vinens skikkelse. Som eskatologisk festmåltid hører nattverden med i Gudsfolkets feiring av Herrens dag.

Vi bekjenner at nattverden her hos oss ikke alltid har vært forvaltet på forsvarlig vis:

- for det første ved at menigheten ofte ikke får del i nattverdens sakrament ved ukens hovedgudstjeneste;
- dernest ved at nattverden får for liten plass i forkynnelsen, og undertiden forvaltes skjødesløst;
- videre ved at man i store deler av vår Kirke har satt seg utover Herrens innstiftelse ved å erstatte vinnens element med et annet.

Vi forplikter oss til å arbeide med nattverdens teologi og fremme sakramentets rette bruk.

8. Om det private skriftemål.

Vi tror at skriftemålet er en ordning som Herren har innstiftet for syndsbekjennelse og –forlatelse under utøvelse av binde- og løsemakten.

Vi bekjenner at vi i vår Kirke har ringeaktet og forsømt denne gave, slik at den nesten ikke er i bruk.

Vi forplikter oss til å arbeide for at skriftemålet får sin rettmessige plass i Kirkens forkynnelse og i den troendes liv.

HVAD ER OG HVAD VIL HØJKIRKELIGHEDEN?

AF PASTOR POUL ULSDAL, HEMMET

Nedenstående artikel er oprindelig skrevet til Luthersk Missionsforenings tidsskrift "Budskabet", nr. 4, juli 1975, udgivet af Dansk Luthersk Forlag.

I den indledende manchete skriver redaktøren bl.a.: "Der er selvsagt forhold, hvori vi ikke er enig med den højkirkelige bevægelse (f.eks. i kirke- og embedssynet – og i sidste instans også i bibelsynet), men vi må glæde os over, at en sådan bevægelse findes og vil gøre et arbejde i Den danske Folkekirke".

Da jeg lovede at skrive en artikel om dette emne, blev det aftalt, at artiklen ikke skulle være polemisk. Dette vil jeg gerne bestræbe mig på; men jeg vil dog lade fremstillingen være en del præget af de læsere, jeg skriver for.

Oftentimes, når jeg har talt eller skrevet om dette emne, er jeg begyndt med at sige, at højkirkelighed slet ikke er noget særligt; det er bare ganske almindelig, bibelsk kristendom! At dette ikke blot er en talemåde, bevises af den kendsgerning, der ofte har undret, ja, irriteret mange, at vi med tilsyneladende lethed kan arbejde sammen med så mange forskellige grupper i Folkekirken. Vi kan dog ikke arbejde sammen med Tidehvervsfolkene, med de moderne „grundtvigske“, med Lindhardt-disciplene eller med mange af den moderne folkekirkelige type, for deres kristendom er netop ikke „almindelig“; den er amputeret, skåret til efter tidsånden, skredet ud fra kirkegrunden.

Når de fleste højkirkelige præster f.eks. kan stå i et helt selvfølgelig fællesskab med mennesker fra den kirkelige Indre Mission, skyldes det, at man der samles til menighedens, Gudsfolkets gudstjeneste på Herrens dag og lever af Guds ord og sakramenter, både dåb og nadver- og skriftemålet med. Det er klart højkirkeligt at gøre dette! De samme mennesker lever et bønnens liv til daglig, læser Skriften, deltager i kirkens mission hjemme og ude; det er højkirkeligt at gøre dette! Det afgørende for os er blot,

at centrum i alt dette er gudstjenesten, først og fremmest den gudstjeneste, der er vokset op omkring den nadver, som Kristus selv befalede som sit testamente, sin sidste vilje „i den nat, da han blev forrådt“. Er dette centrum der ikke, så bliver det hele skævt – før eller siden.

Dette her lyder ikke af noget særligt; er der ikke mere at sige? Jo, det er der selvfølgelig; jeg vil lade dette „mere“ komme frem, idet jeg prøver at skildre noget om den vej, ad hvilken højkirkelige ofte er kommet til deres syn.

Kirken

Det, der sker, er, at vi en dag gør „den mangeløse opdagelse“ af, hvad ordet „kirke“ betyder! Det er en ejendommelig kendsgerning, at kernen i det, som Grundtvig giver udtryk for i sit skrift fra 1825, „Kirkens Genmæle“, på én eller anden måde også er den inderste kerne i det, der i vor tid som i andre tider og i andre lande har ledet mennesker til et højkirkeligt syn. Om man læser svensk, engelsk eller tysk litteratur om dette emne, så er kernen den samme trods den forskellige nationale dragt.

Det hele ligger dels i bogens titel, „Kirkens Genmæle“, og dels i det motto, der står på titelbladet. Det er disse ord fra den lutherske kirkes vigtigste bekendelsesskrift, Den augsburgske konfession fra 1530, artikel 7: „Der vil altid vedblive at være én, hellig, almindelig kirke“. Det er troen på

denne ene, hellige, almindelige kirkes virkelighed, der er det nye, det særlige.

Nu er nogle læsere måske allerede blevet foragede: „Er det da ikke Kristus, de tror på?“ Jo, vi tror virkelig på den første trosartikel, på „Gud Fader, den almægtige, Himlens og jordens skaber“; vi tror virkelig på „Jesus Kristus, Guds enbårne Søn, vor Herre ...“. Men vi tror *også* på „Helligånden, én hellig, almindelig kirke ...“. Og her må vi ofte spørge vore læsere og tilhørere: „Gør I det?“ Jo, man siger da, at man selvfølgelig tror på Helligånden, men hvad med fortsættelsen, det med den hellige, almindelige kirke? Tror man virkelig for alvor på det – lige så meget som på alt det øvrige i kirkens trosbekendelse? Mange deler med os smerten, fordi så mange ikke tror på ordene om Kristi fødsel af Jomfru Maria og det med opstandelsen, men hvad med dette om kirken?

For Grundtvig og hans nærmeste efterfølgere, også store skarer af lægfolk, var der noget helt afgørende i dette „at tro på kirken“ – at tro, at kirken *er*! Det er netop dette, der er hovedsagen i de førnævnte ord fra Den augsburgske konfession: Guds hellige kirke *er* – har altid været og vil blive ved med at være indtil den sidste store Herrens dag, og den vil vedblive at være den *samme*! Det vil den, fordi det er den, alle Kristi lofter om hans nærvær „alle dage indtil verdens ende“ gælder. Disse lofter gælder kirken og ikke enkeltpersonerne alene. Alle Jesu lofter i Johannesevangeliets kap. 14–17 om at komme igen ved Helligånden gælder denne kirke. Det er derfor, Paulus flere steder og ikke mindst i Efeserbrevet bruger dette stærke udtryk, at han kalder kirken „Kristi legeme“. Så kan man da ikke sætte kirken højere! Ved forskellige lejligheder har jeg spurgt mennesker, der sagde, at de troede på „den hele bibel“, om de virkelig også troede på Efeserbrevet og på dette brevs tale om kirken. Det er vist almindelig kendt, at den moderne bibelkritik kalder dette brev „uægte“ – ikke mindst på grund af dets tale om kirken. Jeg har en fornemmelse af, at mange såkaldt bibel-troende *behandler* Efeserbrevet som om det var uægte; dets

stærke tale om kirken som Kristi legeme vil man nødtigt tage helt, „som der står“.

Jo, vi tror på Kristus; Gud Helligånd gjorde det bibelske budskab levende for os, gjorde helt bogstaveligt det, som Jesus lovede iflg. Johs. Ev. 16, 8 flg., overbeviste os „om synd og om retfærdighed og om dom ...“. Da fik vi troen på Kristus og nåden i ham, så vi kunne bekende vor dåbspagt og takke for den. Men en dag fik vi så også Helligåndens lys over, hvad „den hellige, almindelige kirke“ betyder. – Det var sådan, det gik Grundtvig før os. I 1810 fik han sit åndelige gennembrud og dermed den tro på Kristus, han beholdt til sin død; det, der skete i 1825, var en udvidelse af troen. Ved dette Helligåndens lys over Guds kirke fik han både et sikkert ståsted og angrebsvåben til sin kamp mod den tids rationalisme, der med sin bibel-kritik havde lagt kristenlivet øde i vort folk. Nu blev han befriet ud af det, han kaldte „eksegeternes pavedømme“, d. v. s. teologernes „pavedømme“, den autoritet, de havde tiltaget sig over, hvad der er kristendom, hvad der er sandt og ikke sandt i Bibelen. Der *er* nemlig noget, som kirken altid har troet og lært – det, som især trosbekendelsen ved dåben udtrykker.

Bibelkritikken

Det er nøjagtig den samme situation, vi står i i dag: menighederne underkues af det „pavedømme“, som mange af vor tids teologer udøver, når de afgør, at dette og hint er usandt i Bibelen, og det behøver vi ikke tro på. Fordi vi tror på den ene, hellige, almindelige kirke, kan vi sige nej til dem! Vi ved, at den altid og allevegne har lært noget andet, hvad der for den jævnest lægmand bevises blot i kirkens bekendelser – og især den ved dåben.

Dette kan også udtrykkes på en måde, der virker udfordrende på mange: Grundtvig opdagede dengang, hvad vi andre har opdaget i vor tid, at det er meget svært at stå fast på det standpunkt, der udtrykkes i ordene „Bibelen *alene*“. Man har nemlig aldrig „Bibelen alene“; enten læser man den med

kirkens „briller“ eller med tidsåndens! Denne fare kan måske lettere ses, når det lyder: „Jeg har min bibel“, for det bliver gang på gang til *min* Bibel, d. v. s. hvad *jeg* forstår af Bibelen, hvad *jeg* mener. Der er her ofte meget få skridt til et lindhardtisk udtryk: „Hvad *jeg* har hørt af evangeliet“. Det er f. eks. en kendsgerning, at blandt svenske frikirkefolks unge er der i dag en lige så radikal bibel-kritik som så mange andre steder, selv om disse frikirkers grundvold i særlig grad netop var „Bibelen alene“. Omvendt er det altid i de udpræget kirkelige og sakramentalt indstillede kredse i de lutherske kirker og herunder i de højkirkelige kredse, at trofastheden mod Bibelen lettest kan bevares.

Får man af Helligånden givet den fulde tro på den tredje trosartikel, så man virkelig tror på kirken – tror med den lutherske bekendelses ord, at „der altid vil vedblive at være én, hellig, almindelig kirke“, så får man dermed – jeg har nær sagt – automatisk også tro på Bibelen. Så kan man ikke tro, at de hellige apostle har taget fejl, for det var jo dem, som Jesus iflg. Johannes-evangeliet lovede sin bistand, når han i Helligåndens skikkelse kom til dem og ville lede dem til hele sandheden.

Troen på kirken giver os vores faste tro på Bibelen også der, hvor vi ikke altid kan forstå den – endnu! Og omvendt gennem denne stærke tro på Bibelen får vi styrket vor tro på kirken, ja, selvfølgelig ikke Den danske Folkekirke, som de fleste af os ikke har megen tro på. Så ser vi, hvordan kirketanker er overalt i Skriften; som skrevet med røde bogstaver står de nu for vore øjne. Så kan vi se, hvordan sakramenternes afgørende betydning lyser frem som skrevet med de samme røde bogstaver. Ja, for igen nu at nævne noget, som udfordrer mange, en dag ser vi også, hvordan det kirkelige *embede* nævnes igen og igen, så det bliver klart, at det ligefrem hører med til hele strukturen i Bibelen. Det er, fordi vi tror på Bibelen, fordi vi har læst det i Bibelen, at vi ikke kan lade disse ting ligge! – Her har jeg undertiden peget på, hvordan bibel-kritikere helt forkaster de såkaldte „pastoralbre-

ve“, Paulus's breve til Timoteus og Titus: de er „uægte“, fordi Paulus *kan* ikke have skrevet alt dette om embederne i kirken, der står i disse breve. Men hvad så med de mange bibel-troende, der ikke synes at ville bøje sig for disse breves stærke tale om embedet?

Højkirkeligheden

Da det ofte er her, mange tager anstod af det, man kalder højkirkelighed, er det måske gavnligt, at jeg siger lidt mere om dette punkt. Mange mener, at der i højkirkelighedens tro på kirkens embede ligger en undervurdering af lægfolkets, det såkaldte „almindelige præstedømme“'s stilling i menigheden. Men det er helt forkert: vi deler netop syn med apostlen Paulus, når han i 1. Kor. kap. 12 så stærkt understreger de mange lemmers forskellige opgaver på kirkelegemet, Kristi legeme. Ingen kan sige: „Dig har jeg ikke brug for“ (v. 21). Jeg tror, jeg tør sige, at højkirkelige præsters selvfølgelig samarbejde med lægfolket beviser, at det er dette bibelske standpunkt, vi står på. Der er ikke tale om at være „overordnet“; alle er vi som døpte og troende med i Guds folk – blot med forskellige tjenester.

I denne forbindelse kan jeg ikke lade være med at pege på, hvor fantastisk højt Den augsburgske Konfession sætter embedet! Det er meget påfaldende, hvordan artikel 5 om „det kirkelige embede“ sættes i nøje forbindelse med denne bekendelses hoved-artikel, den om retfærdiggørelsen af tro, der står i artikel 4. De allerførste ord i artikel 5 lyder sådan: „For at vi kan opnå denne tro, har Gud indstiftet et embede ...“. Hvorfor? Jo, for at retfærdiggørelsen netop skal være af tro *alene*! For det er „gennem ordet og sakramenterne som midler“, at „Helligånden skænkes, der virker tro“. Ingen af vore „egne kræfter, fortjenester eller gerninger“ (artikel 4) – heller ikke vor læsen og studeren i Bibelen kan gøre os retfærdige for Gud. Nåden er netop ikke noget, der „siger sig selv“, altså noget

selvfølgelig. Den er heller ikke noget, som „man kan sige sig selv“; men den er i den grad nåde alene, at det er noget, der kan tilsiges en af en anden, „en fremmed“, f. eks. i absolutionen, eller rækkes os i nadveren.

Til slut vil jeg sige nogle få ord om det tilsyneladende mere ydre, der i nogles øjne præger den højkirkelige bevægelse: dens glæde over en rig gudstjenestelig liturgi. – Det første, den rige liturgi, som næsten alle lutherske kirker har, skal betyde, er, at den vil give plads for det almindelige præstedømmes, for hele gudsfolkets aktive medvirken. Som modsætning kan vi tænke på den udpræget lavkirkelige gudstjeneste, der ligner den reformerte kirkes; her er hele vægten lagt på præstens, prædikantens solo-præstation, der skal bære det hele, hvilket meget ofte netop bliver til tyrani over menigheden.

Det andet moment er, at den egentlige menighedsgudstjeneste, nadvergudstjenesten, højmessens skal udtrykke lovsang og glæde. (Der kan også være gudstjenester med et andet præg – bods- og vækkelsesgudstjenester.) Som i den apostolske menighed må nadveren fejres „med fryd“ (Apostl. Gern. 2, 46). Dette svarer ganske nøje til selve navnet, som nadvergudstjenesten havde i de første århundreder: eucharisti, d. v. s. taksigelse. – Mange bibellæsere synes at overse de mange skildringer i G. T. af Israels gudstjeneste, f. eks. disse indledningsord til Salme 100: „Råb af fryd for Herren, al jorden, tjener Herren med glæde, kom for hans åsyn med jubel!“. Skulle den nye pagts gudstjeneste være mindre frydefuld end den gamles?

Liturgien i gudstjenesten

Det tredje og sidste, jeg her vil nævne som karakteristisk for vort syn på gudstjenesten, er dette: Liturgien skal udtrykke Kristi nærvær hos os, først og fremmest hans offers nærvær, Kristi legeme og blod under brød og vin. Det er derfor, nadverhandlingen foretages med den største ærbødighed, ja ærefrygt; ingen prydelser i gudstjenesten angår mennesker, men viser alle hen til

ham, som vi synger vor velkomst: „Velsignet være han, som kommer i Herrens navn“. Vi synger disse ord, fordi sådan sang man, da Jesus holdt indtog i Jerusalem, og fordi sådan sang man også ved den første nadver. Den lovsang, man sang ved påskemåltidet (Mark. 14, 26), indeholdt blandt andet Salme 118, hvor de ord står. Når vi i dag synger Halleluja i gudstjenesten, har det samme grund, at de salmer, man sang ved den første nadver, netop var Hallelujasalmer. Enhver elsker af Bibelen burde egentlig også elske kirkens gamle liturgi, da den jo netop består af bibelord. – Også når kirken overalt på jord indleder nadvergudstjenesten med at synge et gentaget: „Herre, forbarm dig over os“, skal dette udtrykke troen på Kristi nærvær, for sådan råbte man til Kristus dengang. Ydre pragt og herlighed, tom gudstjeneste, der ikke peger det rette sted hen, er vi de stærkeste modstandere af; det er det meningsfyldte, vi søger. Liturgien er for os den skønne skål, der bedst kan indeholde og bevare den kostelige skat, som evangeliet om Kristus er.

Jeg har en fornemmelse af, at nogle måske synes, at højkirkelige præster ikke taler så meget om Kristi kors, om Guds lam, der døde for vore synder – som man f. eks. gør inden for Luthersk Mission. Vi gør det i hvert fald altid, når teksten taler derom, for vi har viljen til at tale „efter Skriften“. Ja, vi mener, at vi prædiker mere bibelsk, end de fleste gør, idet vi forsøger ikke at forkynde et for snævert budskab, men derimod *hele* den bibelske fylde. Vi vil gerne forkynde „Kristi fylde“, som bl. a. Efeserbrevet udtrykker det. Vi behøver ikke altid at tale om Kristi kors og om Gudslammet, der bærer verdens synder, for det er jo netop derhen, vi peger i hver gudstjeneste, når vi indbyder til Herrens nadver. Da synger vi altid det gentagne „O, du Guds Lam! med korsets skam du bar al verdens synder ...“. Da gør vi, som Paulus udtrykker det i 1. Kor. 11, 26, „forkynder Herrens død, indtil han kommer“; vi gør det på den måde, Herren selv har befaleet det „i den nat, da han blev forrådt“. Kan det så egentlig gøres bedre og stærkere?

Poul Ulsdal

DEN KARISMATISKE FORNYELSE OG KIRKENS SAKRAMENTER

AF PASTOR OLE SKJERBÆK MADSEN, KØBENHAVN

HVAD er den karismatiske fornyelse? Hvis man skal svare kort, må det være sådan: en fornyelse i dette at erfare Helligåndens gerning.¹⁾ Og dette betyder videre, at de nådegaver (charismata), som NT fremstiller som Åndens gaver og som en manifestation af Ånden, på ny udfoldes i kristnes liv. Men der er en udtalt tendens til at tildele fornyelsen en langt mere grundlæggende karakter: det er ikke så meget nådegaverne, der står i centrum, selvom de er en følge af Åndens gerning, men dette, at kristenlivet fornyes ved sin kilde: fællesskabet med Gud.²⁾ Der er tale om en vej ud af en troskrise frem mod det at lære Gud at kende som den levende Gud. Derfor taler man herhjemme om en åndelig fornyelse, og denne fornyelse har at gøre med det grundlæggende i det at være en kristen, og dermed har den også noget at gøre med dåben.

I et dokument fra den katolske karismatiske fornyelse hedder det direkte: "Hvad der sker, forstås bedst som en fornyelse i Ånden, og specielt som fornyelse af dåbslivet (dåb, firmelse, eucharisti), snarere end som en organiseret bevægelse".³⁾

DÅBEN

Der er virkelig grund til at tale om sakramenterne i forbindelse med den karismatiske fornyelse, for denne vækkelse ser sig selv som en fornyelse af det liv, som begyndte, da et menneske blev kristent og således blev et lem på Kristi Jesu legeme. Dåben er det sakramente, som giver adgang til fællesskabet i legemet, den handling, hvor Guds nye begyndelse med mennesket bliver åbenbar, og dette liv, som er indledt hermed, opretholdes i det kristne fællesskab ved at Jesus Kristus sta-

dig giver os del i sit legeme og blod; dette sker efter vor kirkes bekendelse i nadverens sakramente. Guds handling til vor frelse i sin Søn Jesus Kristus er altså det, der både gør et menneske til lem på Kristi legeme, og som opretholder os i dette fællesskab. Sakramenterne udtrykker, at det kristne liv står og falder med Guds frelseshandling i Jesus, og dette giver Gud os del i ved Ånden, for Jesus er til stede ved Ånden, som han sender os fra Faderen. Derfor må også den karismatiske fornyelse, når den er fra Gud, leve mellem dåb og nadver. Den erfaring af Åndens virke, som den karismatiske fornyelse er blevet et redskab for, kan således ikke være andet end en personlig tegning af Guds gave, som Ånden nu gør levende for os. Således gives der en åndelig fornyelse, for at vi skal tro ordet, som forkyndes os ved sakramenterne. En åndelig fornyelse behøves, fordi sakramenterne intet er i sig selv som udført ritual betragtet, men kun, hvor Gud sender sin Ånd, bliver de hans nådemidler.

Den karismatiske fornyelse tilsigter altså at lede mennesker til at leve dåbens liv i Kristi legeme. Derfor må da også den afgørende første oplevelse eller erfaring af Åndens virke forstås ud fra dåben.

"ÅNDSDÅB"

I karismatiske kredse møder man ligesom i pinsevækkelsen ordet "ånds-dåb" som betegnelse for den enkeltes personlige oplevelse af pinsens virkelighed, og mange anser tungetalen som tegnet på denne åndsdaab, men der har nok været en tendens til at overbetone tungetalen. Vendingen om at blive døbt i Ånden eller med Ånden er imidlertid hentet fra NT, hvor den bruges 7 gange: 4 gange i evangelier-

nes beretning om Jesu dåb i Jordan, hvor Johannes vidner, at den som kommer efter ham skal døbe med Ånd; 2 gange i Apost. Gern., hvor Jesu ord citeres: Johannes døbte med vand, men I skal om ikke mange dage døbes med Helligånden (Apost. Gern. 1, 5; smlg. 11, 16). Hos Paulus møder vi udtrykket i 1. Kor. 12, 13: "med én Ånd blev vi alle døbt til at være ét legeme". Bortset fra hos Paulus ser vi alle disse steder en modstilling mellem Johannes' dåb med vand og Jesu dåb med Helligånden. Da vi yderligere ved, at det er Ånden, der gør den kristne dåb til noget særligt, ja er dåbens gave: "Omvend jer, og lad jer døbe, så skal I få Helligånden som gave" (Apost. Gern. 2, 38) – ja, – så er det vel sandsynligt, at disse tekster, hvor dåben med eller i Helligånden nævnes, ikke specielt taler om en anden handling efter dåben, hvor vi bliver lemmer på Kristi legeme og modtager forskellige nådegaver, sådan som ordet bruges i mange karismatiske kredse. Der er i disse tekster snarere tale om en præcis beskrivelse af den kristne dåb i modsætning til al anden dåb og ganske særlig Johannes-dåben, når der tales om at døbe i Helligånden. Derfor var det jo, at Paulus måtte døbe Johannes-disciplene ved Efesos, da han erfarede, at de ikke kendte noget til Helligånden, for Ånden er frelsens store gave, hvori den døbt bliver medlem af det nye pagtsfolk, den nye menneskehed, som Gud i de sidste tider udgyder sin Ånd over (jfr. Joels profeti, som opfyldes pinsedag). Da de nævnte steder er meget omdiskuterede, må jeg dog tage et vist forbehold for min tolkning deraf.

Ånden er dåbens store gave. Sådan fremgår det også af vor kirkes dåbsritual: Gud skænker os Helligånden med syndernes forladelse og det evige liv. Sådan er det, fordi Helligånden gør dåben til en dåb, der giver os fællesskab med Jesus, vi døbes til Kristus (eis Kriston), og vi indføjes i Hans legeme; således bliver vi i dåben ved Ånden del-

agtige i frelsens afgørende hændelse: Jesu død og opstandelse.

AKTUALISERING AF DÅBENS GAVE
Hvordan kan det så være at ordet åndsdaab bruges om pinseoplevelsen, når det først og fremmest betegner dåben som kristen dåb? På en måde er det ganske indlysende! Vi har længe levet vort dåbsliv uden at erfare Helligåndens gerning i vore liv på samme måde som apostlene og de ældste kristne menigheder, ja vi forventer end ikke, at Ådens gave ved dåben skal medføre ydre manifestationer som tungetale og profeti, men når mennesker nu pludselig oplever disse tegn på Ådens nærværelse, så at det minder om den første pinse, og ser, at Jesus taler om dåb i Helligånden, da han forbereder apostlene på Helligåndens udgydelse pinsedag, er det vel meget naturligt at sige: nu har jeg oplevet åndsdaaben! Og dog blev vi døbt med Ånden i vor dåb, for ingen kan være en kristen uden at have Ånden; det, mange af os oplever, er en aktualisering af dåbens gave: nu blev det virkelighed for os, at Gud har givet os Ånden! Derfor taler katolske "karismatikere" ofte i stedet for åndsdaab om "a reliase of the Spirit" (en frigørelse, udløsning af Ånden) eller om firmelsesfornyelse⁴), idet initiativen jo i den katolske kirke finder sted gennem tre handlinger eller sakramenter: dåb, firmelse og førstekomunion, hvor firmelsen på en særlig måde er Ådens sakramente. I et dokument hedder det: "Mange katolikker har af historiske grunde overtaget denne vending (dåb i Helligånden), som allerede var i brug blandt klassiske pinsefolk, til at beskrive den oplevelse, gennem hvilken de kom ind i en ny bevidsthed om og forståelse af Ådens tilstedeværelse og kraft i deres liv".⁵) Ganske parallelt hermed forstås åndsdaaben, som opleves under bøn med håndspålæggelse, i den katolske karismatiske fornyelse derfor ikke som et nyt sakramente, men snarere som et sakramen-

talie (d.v.s. et minisakramente eller en sakramentlignende handling).⁶)

Også pinsevækkelsens brug af ordet åndsdaab er historisk betinget, idet udtrykket er overtaget fra den amerikanske helliggørelsesbevægelse, hvor åndsdaab var betegnelsen for helliggørelsen. Omkring århundredeskiftet var det så en række mennesker, som søgte et tegn på denne helliggørelse, og det fandt de i tungetalen, og da de fulde af forventning om denne Guds stadfæstelse af helliggørelsen bad om at blive døbt i Helligånden oplevede de at tale i tunger.⁷)

I følge en luthersk forståelse må dåben ikke opsplittes i flere sakramenter, men dåben er én ny fødsel af vand og Ånd (Johs. 3, 3-5). Dette var også den tidlige kirkes holdning, hvorfor den kun kendte én initiationshandling, som gik under navnet baptisma. Og dog er det ikke nok at være døbt for at være en kristen. Troen hører med. Derfor forkyndes Guds Ord sammen med sakramenterne vor at vække troen, der modtager Guds gaver (Apost. Gern. 2, 38). Frelsens gave, som modtages ved troen og dåben, skal modtages dagligt, for der begyndes med dåben et nyt liv, som skal leves. Dette betones for sjældent i vor kirkes aktuelle forkyndelse, men det var ikke desto mindre et væsentligt anliggende for Paulus at holde menighederne fast på det liv, der begyndte med dåben til Kristus; det er i denne sammenhæng, at de mange formaninger i Pauli breve skal forstås. Dette er tydeligt i Rom 6, hvor Paulus belærer menigheden om ikke at leve i synden, når de med Kristus i dåben er døde bort fra den. Dåben indleder et nyt liv, som skal leves, og det er derfor sagligt rigtigt, når Luther under henvisning til dette kapitel i Romerbrevet i sin lille katekismus skriver følgende om, hvad det betyder, at der bruges vand ved dåben: "Det betyder, at den gamle Adam i os skal druknes ved daglig anger og bod og dø med alle synder og onde lyster, og at der i stedet skal fremkomme og

opstå et nyt menneske, som skal leve evigt for Gud i retfærdighed og renhed".⁸) Og det er præcist her, den karismatiske fornyelse sætter ind, for det, Luther ønsker (at vi skal leve dåbens liv), er ikke muligt uden, vi erfarer den Ånds virke, som Gud gav os i dåben. Fødes vi nemlig af vand og Ånd til et nyt liv, må dette liv også leves i Ånden, og derfor er det den karismatiske fornyelses opgave overfor kirkerne at pege på, at Helligånden er en konkret virkelighed, som kan erfares.

FRELSE OG DÅB I DET NYE TESTAMENTE

Det, der kendetegner frelsens tidsalder, messiasiden, er Ådens udgydelse, og derfor ser Peter pinsedagens udgydelse af Ånden som en opfyldelse af Joels profeti, og dermed er det godtgjort, at Jesus den korsfæstede og opstandne, er Messias, Kristus. (Apost. Gern. 2, 14-36). For at få del i frelsen ved denne Jesus, må et menneske have Ådens gave, og det sker gennem omvendelse og dåb (Apost. Gern. 2, 38) eller sagt anderledes med Markus: "Enhver, som tror og bliver døbt, skal blive frelst". Og videre: "Disse tegn skal følge dem, som tror: i mit navn skal de udrulle onde ånder, de skal tale med nye tunger..." (Mark. 16, 16-18). Frelsen modtages altså ved tro (omvendelse) og dåb, og frelsens virkelighed bryder igennem og bliver konkret i det enkelte menneskes liv ved forskellige tegn; troen er ikke uden gerninger og frugt!

Skriften lovfæster imidlertid ikke en bestemt rækkefølge af handlinger og hændelser, gennem hvilke man automatisk bliver en kristen. Det er jo tydeligt i Apost. Gern., at hvert eneste eksempel Lukas anfører på et menneskes frelse, rummer et forskelligt hændelsesforløb; f. eks. oplevede de kristne i Samaria, som var døbt af Filip, først en konkret udfoldelse af Ådens kraft længe efter dåben, da apostlene kom ned fra Jerusalem og lagde hænderne på dem (Apost. Gern. 8, 5-17),

mens det i Kornelius' tilfælde var Åndens manifestation i tungetalen, der gav ham adgang til at blive døbt (Apost. Gern. 10, 44-48 & 11, 15-18).

Måske kunne man med G. S. Forster sige, at for Lukas er det klart, at når man bliver en kristen, erfarer man (eller kan erfare) en række ting, som ikke nødvendigvis kommer i samme rækkefølge for hver person⁹⁾, og dog er der noget, som er absolut nødvendigt for frelsen: tro og dåb, og dette hænger sammen med, at dåben er en ny fødsel af vand og Ånd, men dermed også begyndelsen til et nyt liv, som skal leves i Ånden for at nå sin fulde del i Kristus. Når vi bliver kristne, får vi Ånden med syndernes forladelse og det evige liv, ved Ånden forenes vi med Kristus, han, som er den forløste menneskeheds hoved, og i ham bliver vi ét legeme med alle kristne.

Det kristne liv består så herefter i, at Åndens gave udfoldes – og først i samme grad denne Åndens gave udfoldes, leves dåbens liv fuldt; vi skal vandre i Ånden og ikke efter kødet (Gal. 5, 16. 25). Vi skal ikke længere leve efter den gamle verdens normer, efter kødet, når vi nu i dåben er sat over i Guds Søns rige (Kol. 1, 13), for det ville være at gøre Guds værk til intet; ja man kan komme bort fra Kristus ved ikke at leve Åndens liv (Gal. 5, 4).

Da Ånden er dåbens gave, er Han også dåbslivets indhold og kan derfor ikke undværes efter dåben. Ånden skal nemlig 1) minde os om at vi med Kristus er døde bort fra synden, for at leve med ham for Gud (Rom. 6, 1-14),

2) gøre det evige liv til en konkret virkelighed i vore liv ved Åndens manifestationer (Joel 3, 1 ff, Apost. Gern. 2, 16 ff), og 3) gøre os helt ét med Jesus Kristus.

(Fortsættes)

NOTER:

- 1) Kevin and Dorothy Ranaghan (ed): *As the Spirit Leads Us*. Paulist Press. New York 1971. S. 22.
- 2) Ibid. S. 23.
- 3) *Theological and Pastoral Orientations on the Catholic Charismatic Renewal*. Prepared at Malines, Belgium. May 21-26, 1974. Word of Life. Notre Dame, Indiana 1974. S. 48.
- 4) Kevin and Dorothy Ranaghan op. cit. S. 22.
- 5) *Statement of the Theological Basis of the Catholic Charismatic Renewal*. Dove Publications, Pecos, N. M. 1973. S. 8.
- 6) *Theological and Pastoral Orientations* op. cit. S. 58.
- 7) Walter J. Hollenweger (ed.): *Die Pfingstkirchen. Kirchen der Welt VII*. Evangelisches Verlagswerk Stuttgart 1971. S. 29-30.
Vinson Synan: *The Holiness-Pentecostal Movement in the United States*. Wm. B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, Michigan 1971. S. 217-224 (specielt s. 221n-222).
- 8) Den lille katekismus citeret efter Den danske Salmebog.
- 9) *Theological Renewal* no. 2 1976 s. 17.

ge bevægelser ud fra deres stilling hertil. Og i vurderingen af disse bevægelser er det ikke enestående, at man i samme bevægelse finder to eller flere fløje. Også i lavkirkelige bevægelser findes sådanne fløje. I vækkelsesbevægelser som Indre Mission og Luthersk Mission findes der kredse, der holder fast ved Bibel og Bekendelse, og som står Kirkelig Samling nær. Sådanne kredse vil som regel også have et positivt forhold til Menighedsfakultetet. Andre kredse prioriterer liv og vækkelse højt uden at være særligt lærebekendte – og om sådanne fløje vil vi også kunne sige, at den økumeniske forvirring snart er total. – Både i Indre Mission og i Luthersk Mission findes der kredse, der ikke afviser gudstjenstligt fællesskab med reformerte og endda gendøbende.

Men når det er sagt, kan jeg imidlertid ikke se, at MF's landssekretær fremsætter usande påstande. – I Reformatio 2-3/1976 har jeg selv understreget nødvendigheden af at fastholde "det bekendelsestrognе draget" (incl. den lutherske bekendelse) i kirkelig fornyelse, ligesom jeg advarede imod manglende bekendelsestroskab her i Danmark.

Dette indebærer et nej til gudstjenstligt fællesskab med romerske katolikker og reformerte. Og selvom den anglikanske kirke har nærmet sig den lutherske kirke, så har den dog bevaret en del af sit reformerte grundpræg, bl. a. er den ret lax i lærespørgsmål (jfr. den syndiske kirkedannelse). Vi kan derfor ikke have gudstjenstligt fællesskab med anglikanske biskopper – endside bruge dem

som åndelige vejledere. Det samme gælder romersk-katholske biskopper.

I den karismatiske bevægelse, som jo også rummer høj-kirkelige, vil man også møde en vis økumenisk forvirring, idet nogle forkynner og beder sammen på trods af uforenelige uoverensstemmelser i trosopfattelse. Med uforenelige tænker jeg f. ex. på modsætningen barnedåb – gendåb, bekendelse af genfødsel i Dåben – fornægtelse heraf, hvilket kommer frem i talen om "ånds dåb".

Man kunne muligvis have indvendt, at det var ensidigt specielt at dele høj-kirkeligheden op i fløje, men nu var det jo således, at vor landssekretær fremsatte sin udtalelse som svar på et spørgsmål, og man bestemmer jo ikke selv, hvad man bliver spurgt om.

Er vi ikke ved selve vort folkekirke-lige medlemsskab skyldige i en ikke ringe økumenisk forvirring mellem uforenelige trosopfattelser?

Hans Olav Okkels

P. s. :

Hermed er ikke glemt, at der også i den romersk-katholske kirke og i den anglikanske kirke findes konservative kredse, der kæmper imod det samme modernistiske frafald som vi i vor kirke og et langt stykke for den samme tro, som vi kæmper for, og som er udtrykt i de oldkirkelige symboler. Med sådanne kredse kan vi have kontakt, men en del af det, som vi er fælles med konservative romere om, er bl. a. fastholden ved den bibelske lære, at man afstår fra gudstjenstligt fællesskab indtil fuld trosenighed er nået.

D. s.

HANS JUSTESEN

IN MEMORIAM

HANS JUSTESEN. Hvem var han? Han var meget forskelligt. Evighedsstudent, kollegieførstander, partisekretær (Vor Herres parti), pirat, korstogsgeneral og murmester.

Højt begavet i teologi og praktiske

sager. Kunne være blevet både teolog og ingeniør. Der var rigeligt med evner til begge dele, og en hel del mere. Hans indlæg i debatten var af en lysende klarhed.

Og så blev det ikke rigtig til noget,

SVAR PÅ INDSIGELSE

I RE-FORMATIO nr. 5/1976 s. 88 findes der en redaktionel indsigelse imod, at Menighedsfakultetets landssekretær har talt om en fløj i den høj-kirkelige bevægelse, "hvor der flirtes med anglikanere og romere i flæng,

og hvor den økumeniske forvirring snart er total".

Nu er det sådan, at Menighedsfakultetet i sine vedtægter har bundet sig til troskab mod Bibel og Bekendelse og må tage stilling til forskellige kirkeli-

det meste af det. Trods 25 år ved universitetet fik han aldrig nogen eksamen, og hans forskellige foretagender med undtagelse af kollegiet gik i stykker.

Han mistede tidligt sin far og blev forkælet af sin mor og søster. Selvhævdende mente han altid at skulle udrette noget stort.

At sidde på sin ende og terpe latin og græsk var for småt for Just. Nej, stort korstog i Sverige og sejlads med Ung Kirke og brandskatning af de folkekirkelige kyster med håb om at komme hjem med en bispeskalp ved bæltet, ja, det var liv og drøm for ham.

Men det gik altid galt med sejladsen, skuden blev knust af hårde vinde. Men så svømmede han i land og rystede vandet af sig og gik straks i gang med at tømre en ny piratskude.

Han manglede disciplin og ydmyghed. Han skulle altid være nr. 1, og alt indtil de mindste detaljer skulle være efter hans hovede. Han var partisekretær med den egentlige magt, men havde altid en formand som topfigur. Hvis han forsøgte at snakke med, blev han omgående udskiftet.

Vi skriver danmarkshistorie, udbrød han engang under en forhandling. Men det skulle være hans formulering til punkt og prikke. Han kunne simpelt hen ikke samarbejde. Derfor deltog han aldrig i andres arrangementer, selv om de lå på hans egen linje.

Han fortalte mig engang, at når han så et menneske, spurgte han altid sig selv: Hvad kan jeg bruge det menneske til? En meget afslørende udtalelse for hans herrementalitet.

Herrens sværd og Gideons! Herrens sværd og Justesens! Nej, Justesens sværd og Herrens!

Han måtte komme og kom ofte galt af sted. Men han kom af sted. Der er vist nogle af os andre, der aldrig kom af sted.

Hans blivende indsats er Collegium Trinitatis. Mange studenter har her fået en god start for hele livet. Han kendte alle i Kirken fra yngste student

til ældste teologiske professor. Han omgikkes på lige fod med departementschefer, og han kunne også være særdeles diplomatisk.

Ja, mange præster og andre akademikere vil mindes dengang de sejlede med skipper Skræk, som kun de dristigste vovede at kalde ham. Mange og forskellige er de. Også professor Lindhardt har været med ombord, men kun som almindelig matros. Der var både 1. og 2. styrmand og kahytjomfruer.

Nu er han stævnet ud på den sidste rejse. Når han så får øje på Sct. Peter ved porten, tænker han nok efter sædvane: Hvad kan jeg bruge den mand til?

Da viser den ærværdige Peter ham sin nøgle og siger: Her ser du den nøgle, som kan åbne porten for bodfærdige syndere.

Da smiler gamle, trætte og forkomne skipper: Ja, det er just, hvad gamle Just har brug for!

Th. Kühl

TILL MINNET AV HANS JUSTESEN

HAN kom med en hel grupp av unga människor, cycklande, tältande, campande. Osby Prästgård hade utrymmen för sådana ungdomar och tog emot dem.

Flere gemenskaper skapades. Under många år var jag nära förbunden med Broder Hans. När han skapade sin stiftelse, om jag må så kalla den, i Köbmagergade, när han samlade oss till "landgångar", som jag fann triviala men praktiska och sedan accepterat i Gratia Dei, när han förde samman präster och lekmän från svenska sidan och från danska sidan – förlåt ordningen, den var hans – så möttes vi med dansk humor och klarsyn och svensk återhållsamhet och i förväg accepterad i inställning. Ack, hur möttes vi icke upp under takfallet i Hans Justesens kapell, där ljusen nästan nådde upp till taket, där vi alla var ödmjukt böjda under lågt tak, och där vi alla beundrade och gladdes över hans förmåga att gö-

ra allt detta konstnärligt tilldragande och tacksamt.

Och nu, låtom oss alle i vår dagliga förbönsordning införa: Br. Hans och hans syster: Giv dem den eviga friden, och förläna dem och oss alla de eviga härligheten, genom Jesus Kristus vår Herre. Därtill, o Herre, glöm ej din tjänare F. Johannes Bruun, din stillsamma vägröjdare. Giv honom samma välsignelse.

Fader Gunnar, Gratia Dei

TALE VED JUSTS BEGRAVELSE DEN 26/1-1977 I TRINITATIS KIRKE

JUST er ikke mere iblandt os! "Nu har han vunden og stridt den gode strid, og afskedsstunden er kommen, sød og blid".

Enhver, som kender navnet Hans Justesen, ved, at han var en mand, der stred. Stred for, på dansk kirkegrund, at føre de visioner ud i livet, som han havde fået ved mødet med svensk højirkelighed i slutningen af tyverne og i begyndelsen af trediverne.

Overfor disse visioner forblev Just tro til det sidste. Forbindelserne til Sverige blev ikke brudt, og mange er de venner der, som i dag følger Justs begravelse i tanker og forbønner, ikke mindst i Societas Sanctae Birgittae, hvis broderskabskors han bar, havde Just mange venner.

Just stræbte efter at virke for Kirkens fornyelse i Danmark ud fra det kirkesyn, som han selv engang har udtrykt på følgende måde: "Mit kirkesyn hviler simpelthen på Guds ords autoritet – sakramenternes realitet – og på det kirkelige embede som et apostolisk embede, indstiftet af Gud og ikke indrettet af mennesker".

Med dette grundlag for sit virke måtte han blive en stridens mand, hvor skulle det kunne blive anderledes i vor kirkeafdeling, når flertallet af lægfolket og af de ledende går direkte i modsat retning.

Der er mange, som har ment, at Just var den skrappe polemiker, som godt kunne lide at strides – at han altså stred for stridens skyld! Vi, der kendte ham, ved, at dette ikke var tilfældet! Når Just så, hvorledes nedbrydende kræfter rettede angreb på angreb mod det, der for ham var sandt og heligt, da kunne han ikke tie, men måtte råbe vagt i gevær.

En stor del af den tjeneste, Just i sit liv har udført, har været en sådan vagttjeneste. Just nåede aldrig at blive cand.theol., skønt han hele sit liv studerede teologi. Stor var hans viden såvel i dogmatik som i etik. Størst viden havde Just dog i kirkehistorie. En viden, som ofte kom os teologiske studenter til gode, og som også havde stor betydning i hans tjeneste som vægter på Kirkens mure. Her var det ikke mindst hans store kundskab i vor egen tids kirkehistorie, der var nyttig.

Når Just med sin søster Karens og mange andres hjælp fik oprettet Collegium Trinitatis, var det bl. a. ud fra den tanke, at Kirken havde brug for præster, som ville være hyrder og vægtene på Zions mure. Det smertede ham, når han mente at kunne se manglende vilje til at vejlede og retlede hos dem, der havde fået den opgave betroet i Guds Kirke.

Derfor stredes han også med dem!

Men også med sig selv og med Gud stred Just. Især i de senere år, da først Karen og senere alt det, som de to sammen havde set og bedt og bygget op i fællesskab, stykke for stykke blev taget fra ham, kom det til en kamp i Justs indre: "Havde jeg kun fulgt mit eget hovedes ideer og tanker? Hvor meget var fra Gud, og hvor meget var fra mig selv?" Det var tanker, som igen og igen meldte sig hos Just. "Jeg har indrettet mig, ganske vist beskedent og spartansk, men dog som jeg ville. Var det også det, Gud ville?" At kende Guds vilje og veje er noget man må vokse og modnes til. Det er det, vi oplæres til i livet og samfundet med Gud. Ved livsfællesskab med Gud

får vi sanserne opøvet til at skelne mellem ondt og godt, som det hedder i Hebræerbrevet.

Selvfølgelig har også Just syndet og taget fejl. Også han har, når afgørelser skulle træffes, nu og da fulgt sine egne tanker og sin egen vilje i den tro, at det var Guds vilje! Alligevel har Gud kunnet bruge Just i sin tjeneste. Takket være Just har mange præster fået åbnet øjnene for Kirken som Kristi legeme og ikke som statslig og folkelig institution – for embedets betydning og for Kristi reale nærvær i nadverens elementer.

Den 4. april 1974 fik Just en hjerneblødning! Strenge år blev det for ham. År med ensomhed og afmagt uden evnen til at delagtiggøre andre i sine tanker og følelser.

Vi synes godt, Just kunne have været sparet for disse svære år! Hvorfor en sådan ydmygelse? Vi kan ikke give noget svar. Kun Gud ved hvorfor!

Måske ligger der noget af et svar i den orthodoxe ærkebiskop Anthony Blooms bog: "En vej til bøn". Anthony Bloom fortæller, at ydmyghed på latin

hedder humilitas. Det har noget med humus – jord – at gøre. At være ydmyg vil derfor sige at være som jorden. Kun at kunne modtage. At måtte lade gøre ved sig.

Var det mon en sådan lektie, Gud ville give sit barn Hans Justesen?

Så blev da Just fredag morgen friet fra sine trængsler og døde stille med et lille smil på læberne.

Gud kaldte sin tjener hjem. På kisten ligger et kors af påskeliljer. Et kors, som viser tilbage til Golgatha, hvor Jesus "blev såret for vore overtrædelser, knust for vor brødes skyld, os til fred kom straf over ham, vi fik lægedom ved hans sår".

Et kors lavet af påskeliljer, fordi det tre dage efter blev Påske. Han som sonede vor synd opstod på tredjedagen. "Som han opstod, skal vi opstå". Påskeliljer, fordi den store påskemorgen er forude. Herren kommer og kalder vore døde af gravene, for enhver som lever og tror på ham, der selv er opstandelsen og livet, skal leve, om han end dør. Amen.

Ejlif Kristensen

læst

L. Brøndum: Prædikenen og dens forberedelse. G. E. C. Gads Forlag 1976. 73, 60 kr.

*

ET digert værk på 287 sider. Et stort arbejde at læse med noter. Men det er nok et helt livs arbejde med homiletik, der er samlet her. Interessant og grundigt arbejde, udpræget medierende, ingen polemik, ikke engang det traditionelle spark til højirkeligheden. Men bogen er blevet alt for bred, den ville vinde ved en kraftig stramning. Det fortjener den faktisk.

Kan man så prædike, når man har læst denne bog eller gennemgået Pastorseminariet med forfatteren som læ-

rer? Naturligvis ikke. De unge kandidater og præster kan ikke prædike. De kan nok tale, men det er noget ganske andet. Lige så lidt som man kan spille violin, fordi man har læst musikteori. Det skal læres i praksis. Og der er nogle, der aldrig lærte det.

Er det svært at prædike? Når man hører præster tale om deres prædikenforberedelse, får man afgjort indtryk af, at det er meget vanskeligt, ja, der er dem, der hævder, at det ikke bliver lettere med årene. Men når man så ser, at de samme præster slæber hvemsomhelst, der gider, op på prædikestolen, så foreligger her da en klar selvmodsigelse. Men her står vi over for noget meget karakteristisk

for prædikenens situation. Den er foragtet, og her fører præsterne an. Hvis en kirurg sætter en barberlærling til at operere, vil man kalde det aldeles uansvarligt, men ikke når en præst sætter en konfirmand til at prædike. At prædike Guds ord er vel den vigtigste opgave, der overhovedet kan tænkes, burde den så ikke respekteres? Først og fremmest af præsterne?

Forfatteren gør meget ud af teologien, der ligger bag prædikenerne, og det er rigtigt. Hvad for en teologi møder vi så? Den folkekirkelige statsprotestantisme. Treklangen: Lindhardt, Aastrup og Sandbæk. Lindhardt siger det, Aastrup sætter noder til, og underne tager Sandbæk sig af.

Så vi skal selvfølgelig ikke spares for den gammelkendte og naive bibelkritik. Bibelen er ikke Guds ord, kun bærer af Guds ord, bliver vi belært om. I Kongesønnens bryllup er højdepunktet: Da gik kongen ind for at hilse på gæsterne og udvisningen af den frække, uomvendte bryllupsgæst opfattet som en menighedstilføjelse. Ja, for den rimer jo ikke med den filosofiske nåde. Således kan Bibelen tages til indtægt for marxisme, freudianisme og feminisme. Man tvivler på Bibelen og tror på kommentarerne. Men vi får ingen ret forkyndelse, før det bliver omvendt.

Forfatteren tilslutter sig den ny måde at tale om evangeliet. Han taler om evangeliets gave og evangeliets fordring. Det har han lært af førstemanden i ovennævnte triumvirat i Dansk statsprotestantisme. Reformatorerne kendte kun evangeliets gave. Alt andet er loven. Man sammenblander ganske roligt lov og evangelium. Og så drømmer man tilmed om at være luthersk.

Vi møder også tilslutning til Wingrens verbalisme. S. 154 læser vi: "En apostel stod frem og talte Guds ord, hvorved menigheden blev til". Ja, men kender forfatteren da hverken pin-sen eller Grundtvig?

Harbsmeier møder vi også. Hvem er han? Jo, det er ham, der meier alt

det kultiske ned. Men om prædikenen siger han: Ha(r)bs!

Så er der en anden antikultisk verbalist: Nørager Pedersen. Man mærker nok, at hans pastoralteologiske ager ikke ligger på sydsiden. Han hævder, at det liturgiske problem er af homiletisk art. Nej det er lige omvendt. Prædikenen er ikke en præstation, men en funktion.

Her er en god homiletisk recept: Søg først Herren Kirke og dens liturgi, sakramenter og embeder, så skal alle disse prædikener gives jer i tilgift!

Så bliver det en fryd at prædike. Lørdagskvalerne er ofte udtryk for vantrø. Jeg troede, derfor talte jeg, hedder det et sted i Guds ord. Jeg tvivlede, derfor sad jeg lørdag aften og rev mig i hårene!

S. 168 får vi noget at vide om, hvad Lukas lægger i englemund. Ja, de kære Guds engle får ikke lejlighed til at lægge noget i den præstelige gyldenmund.

Kristus er opstanden, men himmelfarten skal afmytologiseres under påberåbelse af den kendte mellemskolesnak om det gamle verdensbillede. Læser præster og teologer da ikke moderne fysik, så de kunne blive klare over, at det moderne verdensbillede er en matematisk formel?

Det er da sært, at netop i vor tid, da hveranden rummand går til vejrs, da kan Jesus ikke gøre det efter. For slet ikke at tale om Elias og Enok. De kommer nok bare på knallert – i en meningsfyldt situation!

Ja, hvornår får vi atter smilet, ja, latteren ind i Kirken? Det er der homiletisk tradition for. Menigmand har jo ikke ganske uret, når han finder prædikenerne og gudstjenesterne i det hele taget kedelige. Vantrø er altid kedelig.

Vi hører kun om alt det teoretiske ved prædikenen og dens forberedelse. Men det vigtigste, og det vidste de gamle homiletikere, det er bønnen og korset. Hvorfor blev Chr. Bartholdy en af vor tids få betydelige prædikan-

re-formatio

Nr. 1 FEBRUAR 1977 20. ÅRGANG

Poul Pedersen:

Med modsat fortegn 2

H. C. Christensen:

Kommentar: Kirkeskole - uden elever 3

Hartford deklARATIONEN, en opfordring til stadfæstelse af vor teologi 4

Knud Christensen:

Til årsmøde på Gran, Norge i

Kirkelig Fornyelse/Pro Ecclesia 7

Dokumentet "Om kirkelig fornyelse" 9

Poul Ulsdal:

Hvad er og hvad vil
højkirkeligheden? 11

Ole Skjerbæk Madsen:

Den karismatiske fornyelse og
kirkens sakramenter (1) 15

Hans Olav Okkels:

Svar på indsigelse 18

Th. Kühl, F. Gunnar, Ejlf Kristensen:

Justesen in memoriam 19

Th. Kühl:

Læst: L. Brøndum: Prædikenen
og dens forberedelse 22

RE-FORMATIO udsendes af en kreds af præster i den danske kirke.

Redaktør (ansvarshavende):

Sognepræst H. C. Christensen, Agri, 8420 Knebel. Telefon: (06) 36 55 39.

I redaktionen iøvrigt:

Pastor C. B. Hansen, Elmesvinget 14, 9210 Ålborg S.Ø.; pastor Sigurd Mejn-dor, Tjørnebakken 31, 8500 Grenå; pastor O. Lund Pallesen, Rustenborg-vej 5, 2800 Lyngby; sognepræst Børge Riisgaard, 7673 Harboøre; sognepræst Poul Ulsdal, 6893 Hemmet.

Ekspedition:

RE-FORMATIO ved overlærer Knud Nørholm, Emdrupvej 37, 2100 Køben-havn Ø. Postgiro 2 08 81 42. Telefon (01) 20 29 71.

Bladet kommer i ca. 6 numre årligt og koster 26 kr. - for studerende 19 kr.

Sats: Anders Studsgård, Skarrild.

Tryk: Clausen off-set, Horsens.

ter, en alle kunne forstå uden alt det ævl om kommunikation? Fordi han kendte disse to.

Den homiletiske grundfejl er, at mange prædikanter kommer som de besiddende og bedrevidende, belastet med alle tidens ideologier til en formentlig fattig Kirke, som trænger til deres støtte. Men sandheden er atter den omvendte. Små åndeligt fattige prædikanter skal komme til en rig Kirke, sandhedens søjle og grundvold, opbygget på apostles og profeters grundvold med Jesus Kristus som hovedhjørnesten, med en Bibel, som har Guds

åbenbaring til evigt liv og glæde for de troende og en alvorlig advarsel til alle ugudelige og vantro.

Th. Kühl.

KALENDER 77

23. - 25. maj, Virring-konvent.

26. juni - 2. juli, Dansk Tidegårds sommermøde, Løgumkloster.

26. juli - 2. august, Kirkelig Familie-lejr, Sundeved-centret.

3. - 5. september, Kirkedage, Agri.

18. - 21. september, Retræte for mænd, Mariagården, Kollund.

RESERVERET POSTVÆSENET

170 HRPASTOR
KNUD CHRISTENSEN
KIRKEGADE 9
1400 FREDERIKSSUND